

SLOVENSKI TADRAN

LETO IV. STEV. 6

Koper, petek 4. februarja 1945

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Ivan Potrč:

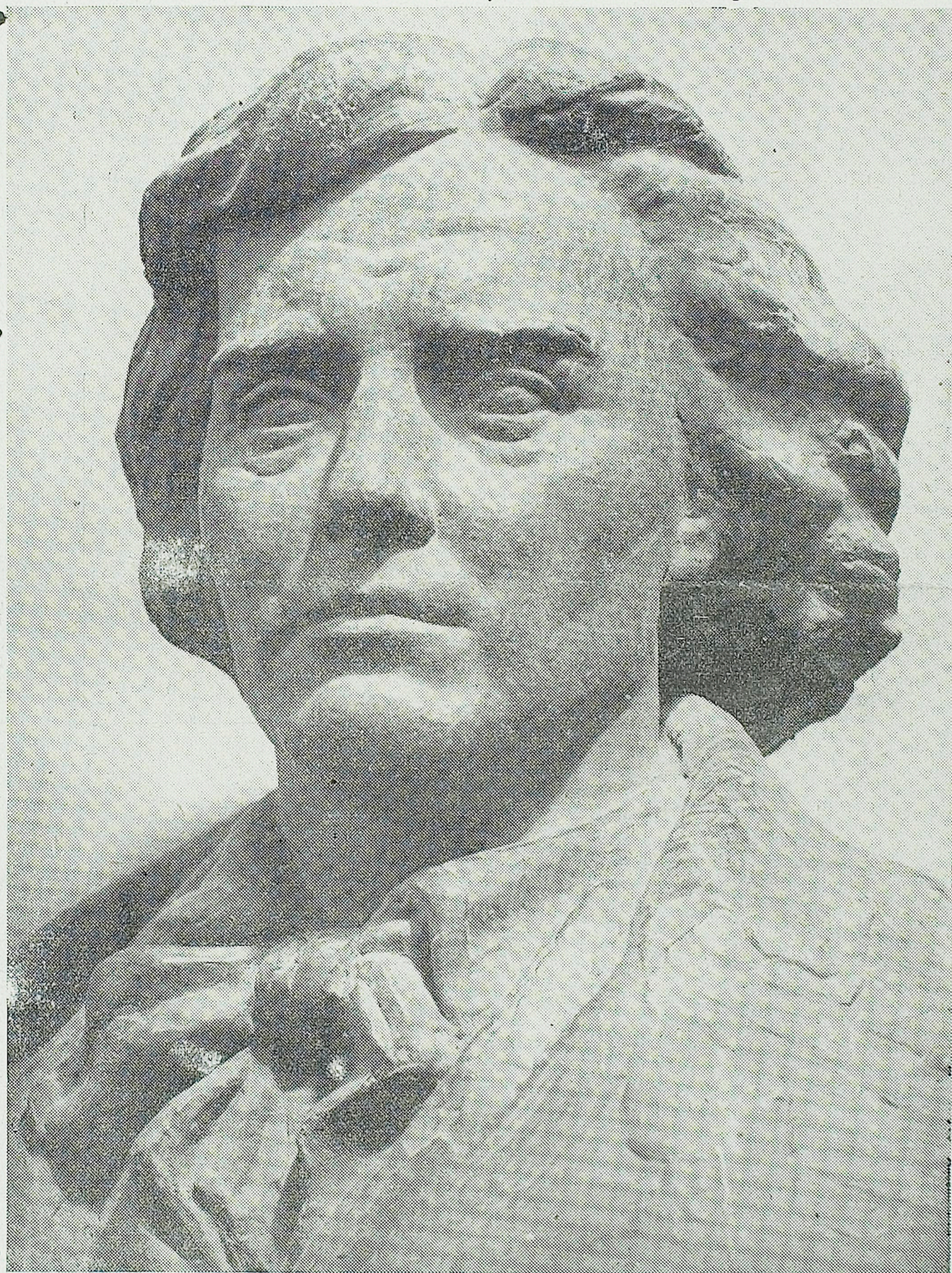
Veliki praznik

Náš učeni in pisateljski svet je napisal debele knjige o Prešernu in o času, v katerem je pesnik živel; našli so se učenjaki, ki so si pomagali z ravnalom in z računanjem, da bi odkrili sredino ali vrh njegove pesmi. Lahko je, da je to in tako marsikaj povedalo in razsvetlilo, ali slej ko prej je ob vseh teh učenih in debelih knjigah ostala in ostaja drobna zbirka — Poezije Dóktorja Francéta Prešérna — skromna knjižica z nekaj skromnimi, preprostimi in slehernemu srcu odprtimi pesmimi, ki našim ljudem do zadnje haloške koč in do zadnjega fabriškega bloka pove več in seže globlje do srca, kot zmora to vsa učena navlaka; dokler bo ta naš človek kadarkoli po svetu upal in se bal, tako dolgo bo živa v njem Prešernova pesem.

Partizanska oblast se ne bi mogla lepše odolžiti revolucionarnemu duhu in človeški vsebini Prešernove pesmi, kakor je to storila pred enajstimi leti, ko je obletnico pesnikove smrti proglasila za kulturni praznik slovenskega ljudstva. Tako postaja dandanes pesnikova obletnica iz leta v leto vedno bolj praznik slovenskega ljudstva, vrednota duha in človeškega v njegovi pesmi pa nam ostaja mera, s katero moremo ocenjevati naše kulturne ustvaritve, a tudi mera, s katero more ljudstvo preceniti svoj odnos do kulturnih ustvaritev — v kolikor smo postali dediči Prešernove pesmi.

Ne mislim tokrat toliko na Zdravljico, ki smo jo včasih tolikokrat recitirali, čeprav bo pesem živa, dokler bodo živela različna ljudstva na tem svetu, v mislih mi je predvsem tista Prešernova pesem, ki je zapela o tragediji, o povsem človekovi odpovedi in o globoki veri v človeka. Samo to trojno: tragedija, odpoved in vera v človeka morejo dati ustvaritve, ki bodo človeku in človeštvu kaj dale in povedale; končno je to trojno spočelo tudi Zdravljico samo, saj je bila napisana za prijetelje, ki dobro v srcu mislimo in kar nas dobrih je ljudi.

Ta Prešernov teden ali naš veliki praznik praznujemo tudi zato, da bi postali dediči tega, kar je bilo etičnega v Prešernovi pesmi in v ustvaritvah velikih duhov, kajti slej ko prej gre pri nas, kakor velja to za vsako napredno družbo, za nove, boljše in bolj človeške odnose, ne samo med narodi, predvsem med ljudmi. Ta naš veliki praznik bi nam naj to leto in iz leta v leto vnovič in vnovič govoril, da se je naš človek na tej naši zemlji od Črtomirovih časov tolkel za svobodo, naj se je puntal z Gubčevo vojsko ali naj se je tolkel pod zastavami brigad z imeni naših duševnih velikanov, med njimi tudi pod Prešernovim ali na Primorskem pod Gregorčičevim imenom — za svobodo slovenskega rodu, za svobodo tlačanov, za svobodo naroda, a vselej tudi za nove in človečanske odnose med ljudmi; prav to poslednje terjaja, da zgradimo na tem svetu socialistično družbo, v kateri bo prestalo izrabljanje človeka in bodo mogoči človeški odnosi med ljudmi — up in strah, le-ta ne bo prestal za človeka.



DR. FRANCE PREŠEREN:

PEVCU

Kdo zna
noč temno razjasnit', ki tare duha!

Kdo uči
izbrisat' z spomina nekdanje dni,
brezup prihodnjih oduzet' spred oči,
praznoti vbežati, ki zdanje mori!

Stanú
se svojega spomni, trpi brez miru! —

Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zore do mraka, od mraka do dne!

Kakó
bit' hočeš poet in ti pretežko
je v prsih nosit' al' pekél al' nebó!

Iz življenja SZDL na Koprskem

Na zadnji konferenci Socialistične zveze delovnih ljudi bodoče koprške komune so delegati 50-ih osnovnih organizacij izvolili 21-članski komunalni odbor svoje organizacije. Za okrajno konferenco pa so izvolili 30 delegatov.

V politično organizacijskem poročilu je tovariš Mario Abram prikazal borbo članov te množične organizacije v preteklih letih. Ta borba je bila usmerjena predvsem na priključitev tega ozemlja k Jugoslaviji. Izkazalo se je, da so v tej borbi prišle do izražaja moralne in politične kvalitete članov. V bodoče bo ta organizacija lahko še uspešneje delovala, ker pozna moč svojih članov.

Vlažno vlogo bo imela Socialistična zveza pri formiranju komun. Pripadala ji bo naloga seznanjanja ljudskih množic s pomenom samoupravljanja. V poročilu je bila poudarjena potreba po proučevanju vloge in nalog, ki jih bodo imele v bodočih komunalnih razni organi samoupravljanja, organizacije in društva.

DEKANI

Dekanski gasilci so imeli v nedeljo svoj drugi letni občni zbor. Prostovoljno gasilsko društvo je v preteklem letu doseglo lepe uspehe. Na tekmovanju gasilskih društev okraja Koper je to društvo doseglo prvo mesto in tako osvojilo prapor okraja. Na tekmovanju med gasilskimi društvi Primorske pa je zasedlo tretje mesto. Na občnem zboru so se gasilci pogovorili o bodočih nalogah in razvoju gasilskega društva v Dekanih.

Iz novopriključenih vasi

Te dni so bili po vaseh v Miljskih hribih sestanki odborov osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnih ljudi. V Plavjah in na Škofijah sta bila v torko prva množična predvolilna sestanka, kjer so razpravljali o načinu volitev. Danes, v petek pa imajo na Škofijah in v Plavjah zbora volilcev, na katerih bodo sestavili kandidatne liste.

VIPAVA

Vprašanje ustanavljanja komun je na dnevnem redu tudi v Vipavski dolini. Pretekli dnevi so bili zbori volilcev v Gočah, v Ložah, v Podragi in v Slapu pri Vipavi. Glavno vprašanje, ki so ga volilci obravnavali, je bilo ustanavljanje komun.

V Vipavi se je sestel občinski ljudski odbor, kjer so delegati soglasno sklenili, da se občina Vipava priključi komuni zgornjevipavske doline s središčem v Ajdovščini.

Na volitvah dne 16. januarja, so se člani izkazali z visoko udeležbo. Na področju bodoče koprške komune je volilo 12.313 članov od skupnih 12.772 članov. V osnovne odbore organizacije so izvolili 354 članov.

V razpravo so posegli številni delegati. O delu organizacije v mestu je govoril Vido Vremec, o prob-

Invalid - obrtnik

Večkrat so invalidske organizacije v zadregi, kako naj pozabijo za zaposlitev tistih invalidov, ki niso več sposobni za težaška dela, pa jim delna invalidnost dopušča udeleževanje v kakem lažjem poklicu. Posebno invalidi na podeželju ne morejo prestatati brez dela, ker jim njihova pridnost tega ne dopušča. Tak primer imamo v Predgrizah pri Črnem vrhu nad Idrijo. Tam živi tovariš Filip Čuk, 80-odstotni invalid iz prve svetovne vojne. V bitki na Piavi je leta 1918 izgubil levo nogo.

Ko je prišel iz bolnice domov, se prve dni ni mogel zživeti v svoj novi položaj. Prej je lahko obhobil vse hrube in vasi svojega kraja, zdaj pa... Bil je še mlad in poln življenja. To mu ni vzelo pvguma, bil je vajen trdega življenja. Po grmovjih je začel nabirati leskovino in brogovito in plesti lesene košarice. Kmalu je pridobil s svojimi izdelki odjemalce, v začetku le v bližnji okolici, kasneje pa so prihajali tudi iz Vipavske doline. Vse, kar je izdelal, je šlo sproti v promet.

Raven -- Nova vas

V prosvetnem društvu Raven-Nova vas sodeluje nekaj nad petdeset aktivnih in podpornih članov. Igralska družina pripravlja igrano »Roldoljub iz Amerike.« To je že peta igra, ki jo bodo člani društva uprizorili. Najtežje delo je bilo študiranje in uprizoritev ljudske igre »Miklova Zala«, ki so jo morali štirikrat ponoviti doma v polni dvorani. Pri igri je sodelovalo okrog petdeset članov. Režiser, tovariš Gojkovič, je pokazal, da ima trdne živce, ker je tolikšno število ljudi usposobil za nastop. Tudi z igro »Micki je treba moža« je družina dosegla velik uspeh.

V okviru društva bi radi ustanovili pevski zbor, ki je bil že večkrat na nogah, pa je potem propadel, ker ni bilo pravega vodstva.

Nekateri so zadnje čase popustili in še druge nagovarjali, da bi prenehali z delom. Eden od teh je P. P., ki je hodil na vaje samo zato, da je druge vlekel za nos. Vendar pa bo sam ostal z dolgim nosom, društvo pa bo nadaljevalo z delom. O. Pucer

lemu komun in o vlogi, ki naj jo ima Socialistična zveza pri usposabljanju članov za samoupravljanje, dr. Polič, o pomoči, ki naj bi jo nudila SZDL sindikalnim odborom, tovariš Sircelj, o politični borbi organizacije proti ostankom kominformizma in iredentizma pa tovariš Vavovec Ernest. Več delegatov je govorilo o delu organizacije SZDL, med mladino, o prosvetnih društvih in drugih vprašanjih. Konferenca je nakazala glavne naloge, ki stojijo pred novoizvoljenimi odbori SZDL.

Ze 34 let plete tov. Čuk košarice in cajne. Vsako leto naredi nad 100 kosov. Če bi izdelal še enkrat toliko, bi bilo sromalo, tolikšno je



Invalid Filip Čuk

povpraševanje po njegovih izdelkih. S tem si pomaga, da mu življenje ni tako trdo. Pri delu mu je neločljiv tovariš tri in pol-letni vnuček Oskar. Seveda mu za sedaj še nagaja, ko bo pa velik, bo tudi on znal plesti košarice.

Med narodnoosvobodilno borbo je tovarišu Čuku padel en sin, sam pa je po svojih močeh pomagal partizanom.

PIVKA

V občini Pivka in sosednih občinah so volilci razpravljali o bodočih komunah. Skoraj povsod je bilo najvažnejše vprašanje, kako bo z gozdnimi površinami, kam jih bodo določile bodoče meje med posameznimi komunami. Volilci so bili mnenja, da bi gozdne površine, ki so vedno pripadale teritorialno političnim entotam s sedežem tostran Snežnika, spadale tja tudi v bodoče. To velja posebno za gozdove v Jurjevi in Leskovi dolini. Ti gozdovi so glavni gospodarski viri teh krajev.

Žrtev zverinskega napada

V nedeljo 30. januarja zvečer so prišli v vaško gostilno trije mladeniči, ki so baje zaposleni pri gradnji ceste Rižana—Črni kal. Pri enem izmed njih so domačini opazili nož. Očitno niso prišli z dobri nameni. Okrog polnoči so se domačini odpravljali vsak na svoj dom. Med temi je bil tudi 24-letni Darko Bizjak iz Ospa. Nenadoma so iz teme planili na njega trije napadaleci in ga večkrat zabolili z nožem ter se nato izgubili v temi. Mladi Darko je nezavesten obležal na tleh v mlaki krvi. Domačini so poskrbeli za prevoz ranjenca v bolnico v Izolo, kjer so mu zaradi velike izgube krvi napravili transfuzijo.

Ta surov in krvavi zločin je silno razburil vaščane in prav tako prebivalce drugih vasi občine Črni kal. Ze več časa so se ponavljali surovi izpadi in grožnje z noži po gostilnah od strani nekaterih delav-

cev. Pred časom so sredi ceste ustavili avtobus, ki vozi na progi Ajdovščina — Koper in napadli kondukterja. V gostilni v Črnem kalu so že na zadnji dan starega leta surovo rogovilili, razbijali posodo in grozili z noži. V nedeljo pa so organi javne varnosti z odločnim natorpom preprečili neredne in mogoče še kaj hujšega.

Zvedeli smo, da so naši varnostni organi že aretirali zločinske napadalece. Prosimo oblast, da nas zaščiti pred takimi razgrajati in krivce ostro kaznuje. Od cestnega podjetja pa zahtevamo, da naj takih surovežev ne sprejema na delo. Vse ljudstvo ogorčeno protestira proti zaposlovanju takih surovih. Naši ljudje so vajeni mimoga obnašanja tudi v gostilnah.

Kot očevidec žalostnega dogodka prosim za objavo tega dopisa.

Ivan Primožič

Salomonova črka

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Kaj, vaš sin, da bi na takle način peharil mojega sina?« je sikal. »Kje se je še kaj takega dogajalo? Kdo pa je on, povejte mi! Kdo je on, ta vaš Rafael, da lahko kaj takega počenja? Kdo? In jaz, jaz naj bi kaj takega trpel? Ne, Samuel! Drugo žensko bomo vzeli, da ga bo dojila. Drugo. tako je, drugo!«

»Sinor Mair, nikar se ne jezite na mojega sina Rafaela, prosim vas. Otrok je komaj tri mesece star. Saj ne ve, kaj počenja. Sesa, pije...«

»Sesa! Pijte! Rajte recite: požrešen je kakor volk! Tako recite! Kakor volk!« Trgovec Mair je snel svinčnik izza ušesa in ga jezno zalučal na mizo. »Tako recite Da, da! Kakor volk! Prav nič drugače kakor volk.«

»Saj, saj... vleče, vleče... prav imate. Malce požrešen je, tudi sam sem opazil.« je začel postrešček Samuel miriti trgovca Maira.

»Kaj? Malo, pravite!« se je znova razvnel trgovec Mair. »Prav pošteno! Mojemu sinu Davidu ne pusti nič, za vas je pa to malo. Prav pošteno vleče, prav pošteno, Samuel! In to je za vas malo!«

»Ni malo, ni, seveda ni malo!« si prizadeva Samuel, pa jeclja in se poti, da bi trgovca Maira spravil v dobro voljo. »Da, zelo požrešen je, saj vem. Zelo, sinjor Mair, zelo zelo, toda... toda nekako bomo že uredili to zadevo, da ne bo vlek el tujega mleka v svoj sesek. Uredili bomo, seveda bomo! Seveda!«

»Uredili boste? Kako boste to uredili? Rad bi slišal. Kako?«

»Kako?... pa... pa...« se je mučil postrešček Samuel in se znal v precep, »pa tja — Hanučo bomo vprašali, takoj jutri jo bomo vprašali. Tja - Hanuča je pametna ženska. Ona ve take reči. Povedala bo, kaj nam je početi. Njo bomo vprašali. Njo, sinjor Mair.«

»V tem primeru ni kaj spraševati!« je odmahnil z roko sinjor Mair. »In počemu naj bi jaz kogankoli spraševal! Meni je potrebna dojilja, ki bo mojemu malemu Davidu dajala obe strani svojih prsi. Obe ali nič. Ste razumeli? To in nič drugega!«

»Seveda! Obe! Obe strani! Moja Saruča bo vašemu Davidu dala oba seska. Oba! Prav, da bodo čisti račun! Oba, sinjor Mair, oba! Tako bo najbolje!«

Trgovec Mair in postrešček Samuel sta za trenutek obmolnila. Oba sta bila presenečena zaradi tako nagle odločitve.

Muha je zabrenčala v pajčevini v kotu trgovine. Brenčanje je bilo ostro, toda ni dolgo trajalo. Tokrat je sinjor Mair pretrgal molk.

»Torej bosta oba seska naša?« je vprašal mirmo in zadovoljno.

»Oba, oba! Popolnoma razumljivo, sinjor Mair!«

»Torej prav. Za Rafaela vam bomo pa pošiljali krvavega mleka. Vsak dan en liter. Se strinjate?«

»Strinjam se, sinjor Mair. Popolnoma se strinjam. Popolnoma se strinjal, seveda se!«

»Prav Samuel. Zdaj pojdite domov, jutri pa pridite, gledal bom, da tudi za vas preskrbim kako delo. Moko boste prenašali in kavo. Tiste male vreče boste prenašali, kolikor boste mogli. Preveč se vam ne bo treba gnati. Ko ozdravite, boste pa več zaslužili.« Trgovec Mair je sedel.

Postrešček Samuel se je naklonil in dejal:

»Zbogom, sinjor Mair, zbogom! Bog naj vam plača vašo dobroto. Bog naj vam plača! Bog!«

Trgovec Mair je odpel telovnik, prižgal debelo cigaro in naprej pregledoval račune, fakture in trgovske papirje.

go, silosi in podobno, da lahko prevzamejo ogromno milijone ton blaga. Letni promet londonskega pristanišča se namreč suče okrog 40 milijonov ton. Zanimivo je tudi, da se v teh dokih precej blaga ne raztovarja na kopno, marveč na čolne, ki jih imenujejo »barges«. To so dolgi in globoki čolni, ki imajo prostora za velike količine blaga. Te čolne z iztovorjenim blagom nato vlačilec zavleče do pristanišča in skladišča, ki najbolj odgovarjajo za nadaljnjo odpremo, bodisi v London ali v notranjost Anglije površina vseh dokov in številno čolnov ter vlačilcev je ogromno, da zmore tak promet. Vseh čolnov je okoli osem tisoč, površine dokov, vodnih in suhih, pa za okoli tri tisoč arov. In videti je, da se s tem komaj zmaguje bolj in bolj narascajoči promet. Vso

upravo nad pristaniščem ima osrednji organ Port of London Authority, ki je bil osnovan leta 1909 zaradi raznih trenj med privatnimi lastniki posameznih dokov in pa zaradi njihovih finančnih težav, kar je povzročilo motnje v prometu. Uprava ima deset imenovanih in deset voljenih članov. Ti člani so predstavniki admiralitete, trgovskega ministrstva, mestnega svetla in pa predstavniki trgovcev, jastikov ladij, vlačilcev in drugih transportnih podjetij. Uprava ima zelo široka pooblastila in ji je njeno delovanje predpisano z zakonom. To je

popolnoma neodvisno telo, ki odgovarja neposredno parlamentu. Vse delo v dokih pa opravlja delavstvo, včlanjeno v samostojni delavski organizaciji, ki sklepa sporazume in pogodbe z upravo. Prav v tem odnosu do uprave so tudi lastniki čolnov, vlačilcev ter razna druga podjetja, ki se ukvarjajo s prometom v pristanišču. Naloge uprave so velike, kajti promet se mora odvijati brezhibno. Konkurenca ostalih svetovnih luk in seveda tudi ostalih angleških je prevelika in vsak zastoj bi povzročil ogromno škodo gospodarstvu. Zato so tudi delavci razmeroma dobro plačani in se njihovim zahtevam večkrat ugodijo, pa čeprav so večših potrebni štrajki.

Pozno popoldne je prišel na ladjo pilot, da nas končno popelje v dok. Dobri dve uri imamo vožnje, ki pa je zelo pestra, ker na obeh straneh so zanimivosti. Ladja za ladjo, gozdovi žerjavov, vhodi v razne doke, tovarne, skladišča nafte in bencina, vmes pa predeli stanovanjskih hiš. Med ladjami nam vzbudi pozornost starinska »Exmouth«, zasidrana pri naselju Grays. To je železna reprodukcija Nelsonove admiralske ladje »Victory«. »Exmouth« je šolska ladja, na kateri živi in študira okoli štirikotno mladeničev, kandidatov za vojsko ali trgovsko mornarico. Ko plovemo dalje, zagledamo na brunih nekega pomola velik napis, ki

nam pove, da je bil tu leta 1857 zgrajen in sploven »Gread Eastn« predhodnik sodobnih prekoceanjskih velikanih. »Gread Eastern« s svojimi 22.500 tonami in 210 metri dolžine je bila ladja žalostnega slovesa. Tisikrat š. ni bilo rešeno mnogo vprašanj železnice brodogradnje in je bilo treba velikega poguma za gradnjo takega velikana. Zaradi svoje ogromnosti je imela nekaj napak, ki so onemogočile njeno praktično izkorščanje tako, da je lastniku in graditelju pomenila popolno katastrofo v finančnem pogledu. naposled so jo uporabili za polaganje kabla med Evropo in Ameriko. Po izvršeni nalogi pa so jo demontirali. Nekje sem čital življenjsko zgodbo njenega graditelja Brunela, ki ji je posvetil vse svoje življenje, na koncu pa ga je strla z njenim neuspehom.

Izuzamo se Brenwichu. Na desni obali vidim na neki hiši belo tablo, ki jo razpolavlja črna črta. Ko pridemo bliže, vidim, da piše na levi strani tablo »Western Hemisphere« na desni pa »Eastern Hemisphere«. Tu gre torej čez Temzo, znameniti greenwichski poldnevnik, ki deli zemeljsko kroglo v dve polovici. Observatorija samega še ne vidimo, ker se tu Temza obrne v ostrem loku proti jugu. Sele na dnu drugega loka zagledamo stavbo znamenitega observatorija, skozi katerega gre začetni poldnevnik.

V veliki vijugi obkrožamo pol-

otek, znan pod imenom »Isle of Dogs« — otok psov, na katerem so znameniti zgodovinski Vshodnoindijski dokki z nestetimi skladišči, železniškimi tirji, žerjavi in drugimi napravami za nakladanje in razkladanje tovorov. Med vojno je ta polotok zelo trpel pod napadi Luftwaffe, kakor so trpeli tudi vsi ostali dokki, zakaj Nemci so hoteli ohromiti in uničiti predvsem londonsko pristanišče.

Počasi se pomikamo dalje po čedalje ožji Temzi in že skoraj je tema. Radovedni smo, kako bomo vpuli v dok. Pa je kar šlo, če izvzamemo nekaj potrgovskih vrvi in pletenih odbijačev, ki so radli v vodo. Nekajkrat smo tudi pošteno zaškripali ob lesena bruna, ki varujejo cementni pomol. Ni lahko spraviti veliko ladjo v ozek kanal iz reke, ki ima dovolj močan tok. Bilo je precej piskanja s sirenamami in sporazumevanja z obema vlačilcema. Pa še nekaj vetra je bilo, ki ima ob veliki površini veliko dovolj opore, da jo lahko vemi o pritisne ob nasprotno stran kanala. V našem bazenu smo pristali ob 16. uri zvečer. Tu smo ostali šest ali sedem dni, kar je dovolj, da sem si ogledal London.

Ze na ladji sem proučeval načrt londonske podzemne železnice tako, da nisem imel nobenih težav z orientacijo. Vse dni sem se raje posluževal podzemeljske železnice

kakor pa avtobusov, ker je skoraj za polovico hitrejša, posebno če se pelješ malo dlje. Glede cen mislim, da ne tekmujeta. Z avtobusom sem se peljal samo dvakrat ali trikrat, pa je šlo počasi in še večkrat je bilo treba prestopati. To prestopanje ti povzroči, da lažje izgubiš orientacijo, kot pa na podzemeljski.

Prva pot me je vodila na Piccadilly Circus, križišče štirih ali petih ulic v središču mesta. Zakaš sem se odločil ravno za Piccadilly, še danes ne vem. Prvi dan sem bil pač brez načrta, takorekoč na »ogledovanje«. Morda tudi zato, ker se v Londonu ni lahko znajti in moraš pač nekje začeti. Stal sem torej na tem Circusu, ki je okrogel, s spomenikom Erosa v sredi, in opazoval promet. Rdeči dvonadstropni avtobusi, londonska značilnost, so krožili okoli Erosa in se izgubljali v ulice, vmes osebni avtomobili, tovorni avti, značilni londonski taksiji, motocikli in celo trički. Iznemadili so me nekateri starinski avtomobili, taki, da bi pri nas vzbudili več radovednosti kakor najmoderneje ameriške limuzine. Kdo ve, kako jim je uspelo pognati motor in kako jim uspe, da se drže tempa ulic. Sicer je ta tempo precej počasen in se jim zaradi hitrosti naj treba nič bat, vendar bi marsikdo izmed nas odločno odklonil vožnjo v takem avtomobilu po londonskih ulicah.

Za Jugoslovane tragičen konec dirke po Egiptu

Vid Ročić po nesrečnem padcu umrl

Prejšnji teden se je zaključila kolesarska dirka »Po Egiptu«, v kateri se je Petrovič uvrstil na deveto mesto.

Uspuh Jugoslovancev je bil relativno dober, toda postal je postoranska stvar, ko smo zvedeli, da je na zadnji etapi Aleksandrija — Kairo, le tri kilometre pred končnim ciljem, padel hrvaški kolesar Vid Ročić in zaradi dobljenih poškodb podlegel. Vest je presunila ves športni svet, saj je bil Ročić eden izmed najboljših jugoslovanskih kolesarjev. V Egiptu so se poslovili od njega najvišje politične in športne osebnosti, med njimi, po svojem zastopniku, tudi sam predsednik egiptovske vlade Naser. V nedeljo je bil v Zagrebu svečan pogreb, ki so se ga udeležili predstavniki vseh kolesarskih klubov, med njimi tudi koprski Proleter.

vanskih kolesarjev. V Egiptu so se poslovili od njega najvišje politične in športne osebnosti, med njimi, po svojem zastopniku, tudi sam predsednik egiptovske vlade Naser. V nedeljo je bil v Zagrebu svečan pogreb, ki so se ga udeležili predstavniki vseh kolesarskih klubov, med njimi tudi koprski Proleter.

Stil proti končni zmagi

V okrajnem nogometnem prvenstvu so bili v nedeljo doseženi rezultati: Rdeča zvezda — Olimpija 1:0, Jadran — Padna 5:0, Stil — Soline 3:0, Smarje — Aurora 3:0.

Po vseh izgledih bo prvo mesto prvenstva in s tem pravico do kvalifikacijskih tekem za vstop v republiško ligo tudi letos osvojil koprski Stil. Nevaren tekmeč mu utegne biti samo še ankaranska Rdeča zvezda, ki pa je za cele tri točke za njim.

Goriški športniki so zborovali

Kmalu po priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji so v Novi Gorici ustanovili sindikalno športno društvo, ki so mu dali ime »Železnica«. Društvo je zelo agilno in je v preteklih letih doseglo na športnem področju lepe uspehe. Zlasti so se odlikovali nogometaši, kolesarji in hokejisti. Nogometno moštvo je odigralo tudi že nekaj mednarodnih nogometnih tekem. Pred nedavnim so gostovali v Furlaniji, kjer so igrali z AS »Ronchi«, ki jim je nato vrnilo obisk v Novi Gorici, hokejska ekipa pa je lani igrala s Švicarji.

Dne 27. januarja je imelo društvo v Šempetru pri Gorici svojo redno letno skupščino, na kateri so kritično pregledali svoje dosedanje delo in sprejeli sklepe za bodoče. Med drugim so sklenili, da se društvo preimenuje v »Železniško športno društvo«. Izvolili so nov odbor in sprejeli društvena pravila. —j.

Z AVTOMOBILOM V MORJE

Na precej nenavaden način sta 26. I. 1955 otvorila kopalno sezono Pavletič Marijan, poklicni sofer in dr. Branko Božič, oba iz Buzeta. Po nočni vožnji Buzet — Koper sta blizu Portoroža, čez 2 metra visoko škarpno zavozila v morje. Razen strahu in mokrih oblek ni bilo hujšega. Nesreči je skoraj gotovo kumoval alkohol in Pavletič se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Dve leti pravzaprav ni dolga doba. Toda dve leti zaporedoma vsak teden po enkrat obrestni moje delovno področje, pa le ni šala. In pri tem moram biti točen, ne takšen kot n. pr. piranski avtobus, ki se za četrt ure ali dvajset minut se zmeni ne! V tem pogledu bi bil lahko za vzgled marsikomu. Se mnogo takih stvari bi lahko povedal o sebi, pa naj bo dovolj »avtohvalek«. Je že bolj prav, da se spravim na delo.

Piranski avtobusni podjetje sem že mimogrede omenil in kar nas je bilo prizadetih, že vemo, za kaj gre. Moram pa vendarle še nekaj povedati. V dveh letih praktičnega dela sem ugotovil, da kritika marsikdaj pomaga, včasih pa tudi ne doseže svojega namena. Na drugi strani pa se prav gotovo dobro obnese, če v primeru, ko neke odkrijem razne napake in pomankljivosti, te prav na kratko zapisem, potem pa začnem na vse pretege hvaliti »konkurenco«. Vse kar sem zadnjič napisal o koprskih golazih so naši oštrji še prenesli. Nihče pa mi ne more odpustiti, da sem pohljal restavracijo »Pri pošti«. In ker imam sedaj tudi pri nas dve avtobusni podjetji, sporočam obema, da bom v prihodnje vedno postavljal za vzgled tisto, ki bo boljše. Moja Juca pravi temu »psilogija«.

RAZGLAS

V zvezi s 5. členom Uredbe o izvajanju zakonov in drugih zveznih pravnih predpisov na ozemlju, na katero se je razširila civilna uprava Federativne ljudske republike Jugoslavije, OLO — Tajništvo za notranje zadeve v Kopru

o b v e š č a

vse prebivalce okraja Koper, ki so že dopolnili 16. leto starosti, da bodo morali v najbližji bodočnosti vložiti prijave za nove osebne izkaznice, ki jim bodo izdane po določbah Uredbe o osebnih izkaznicah (Ur. list FLRJ št. 49/1948).

Vse v poštev prihajajoče osebe so si dolžne v ta namen priskrbeti vsaka po 3 slike v velikosti 3 x 4 cm. Slikanje se bo vršilo v prihodnjih dneh, in sicer po razporedu, ki ga bodo na krajevno običajne načine pravočasno objavili LO občin sporazumno z določenimi fotografi.

Rek zamenjave osebnih izkaznic bo naknadno določen v posebnem razglasu.

Planinsko društvo v Kopru

bo imelo redni občni zbor dne 21. februarja 1955 ob 17. uri v dvorani Ljudskega odbora mestne občine Koper, Trg revolucije, I. nadstropje.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora z razpravo.
2. Predložitev letnega računa.
3. Nova pravila društva, — razprava in sprejem.
4. Volitve novega upravnega in nadzornega odbora ter delegatov za skupščino PZS.
5. Predložitev in odobritev proračuna dohodkov in izdatkov.

Člani in prijatelji društva vladno vabljani.

Mali oglasi

IZUČENA FRIZERSKA POMOČNICA išče zaposlitve v Kopru ali okolici. Naslov v upravi.

PRODAM MOTORNi TRICIKELJ »Guzzi 500 S«, nosilnost 500 kg. Ogled pri Rasman Pietro, Koper, ulica Pino Budicin 1.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadran« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave:

Koper, Santorijeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Rokopisov ne vračamo

Celoletna naročnina 500 dinarjev polletna din 250, četrtletna pa din 130.—

Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162

Vsake sorte ljudi srečam na tem svetu. Nekateri so dobri, drugi slabi, tretji zamikni, četrti podjetni in tako naprej. Danes sem se namenil pisati o podjetnih ljudeh. Vzemimo upravnika hotela »Javornik« v Postojni. Ker hotel v tem izvensezonskem času ne more vzdržati svoje godbe, je uprava zaprosila za pomoč in podpora — veste koga? Naravnost okrajni komite ZK! Kako naj bi to izvedli, nam ni znano. Pravijo pa, da bi lahko člani ZK k svoji redni članarini nekaj primaknili v obliki prostovoljnih prispevkov, namenjenih vzdrževanju godbe. Ta bi se morala nato vsekakor obvezati, da od časa do časa zaigra kakšno podoknico, vsaj podjetnemu direktorju, ki si je znal zagotoviti za svoje pasive tako učinkovito injekcijo.

Vse tiste, ki mi ne verjamejo, da se po naših gostilnah ne dobi brezalkoholnih pijač, o čemer sem pisal zadnjič, vladno vabim, naj se o tem osebno prepričajo v gostišču na avtobusni postaji v Kopru. Jaz s tem ne bom več izgubljal besed, raje spet začnem pti vse od kraja. Res je sicer, da ni še poltje, vendar menim, da bi nekaj sadnih sokov lahko imeli v »obratovanju«, ne pa samo umetno oranžado.

Vaš Vane

Izid nagradnega žrebanja za naročnike Slov. Jadrana

1. nagrada: Radijski sprejemnik »Bistra 44« je žreb dolečil KNJIZNICE V POSTOJNI.
2. nagrada: kamgarn za moško obleko je dobil naročnik FRANK ZRIMSEK iz Velike Pristave pri Pivki.
3. nagrada: zapestna ura. Dobila jo je naročnica VIKI VELIKONJA, učiteljica na osnovni šoli v Dekanah.
4. nagrada: moški čevlji — gojzarji. Žreb jih je namenil naročniku IVANU METLIKI iz Sv. Antona.
5. nagrada: usnjena aktovka. Prejme jo ZLATI GOLOB iz Baškovec pri Ljutomeru.
6. nagrada: volnena moška jopica. Dobi jo VALERIJA LAZAR, invalid iz Kopra, ulica Karlo Combi 6.
7. nagrada: posteljno perilo — dve flanelasti ruhi, darilo in izdelek Tekstilne tovarne v Ajdovščini. Žreb ju je dodelil učiteljici DRAGICI MIHAJL iz Kort nad Izolo.
8. nagrada: kolekcija mila, ki jo je dobil PAVLE FRANKIC iz vasi Brje pri Komnu na Krasu.
9. nagrada: pet kg mesnih izdelkov — morfodela in salama, darilo in izdelek Tovarne mesnih izdelkov v Postojni. Prejme jih MARIJA ŽAGAR iz Kopra, ulica Osvobodilne Fronte 13.
10. nagrada: enoletna brezplačna naročnina »Slovenskega Jadrana«, ki jo je žreb prisodil LUCJANU BONACI iz Puč št. 41.

Nagrade so izžrebanim dobitnikom iz Kopra in okolice na razpolago v upravi »Slovenskega Jadrana« in jih lahko tam vsak čas dvignejo, drugim pa jih bomo poslali po pošti, razen prve nagrade, ki jo bomo dostavili po dogovoru.

Žrebanje je bilo v torek popoldne v prostorih uredništva. Prisostvovalo mu je precej naročnikov. Izbrali so komisijo iz dveh naročnikov in člana uredništva, ki je vodila žrebanje. V beli vrečici so bili listki z imeni naročnikov, ki so izpolnjevali vse pogoje za udeležbo pri žrebanju. Mala Vlastica pa je bila posebej ljuba sreča, ki je izvlačila »srečke«. Podajala jih je naročniku Sabadinu Ivanu iz Vanganela, ki jih je razvijal in sporočal zbranim imena izžrebanih srečnikov. Od njih je bil na žrebanju prisoten Melika Ivan iz Sv. Antona, ki je dobil lepe in močne gojzarje, izdelek znanih čevljarjev iz Mirna pri Gorici. Žrebanje je minilo v vedrem razpoloženju — onim pa, ki jih sreča zdaj »ni marala«, želimo pa drugič več sreče.

„Poslušajte in govorite“

14. LEKCIJA

Tvorjenje vprašanj: Does Mr. Grey go to his office? Does he put his hat on here? Does he take his coat off in his office? Does Mr. Martin say »Good morning« to you? Does — za 3. osebo ednine, do za vse ostale osebe. — You put your hat on this table? — Do you put your hat on this table? — Joan! Are you there? — Yes, I'm here, Mr. Teacher. — Joan, do you come here on a train? — Yes, I come on a train.

Do you come here on a train? — No, I come here on a bus. Does your brother come here today? — No, my brother is in Ireland. — Does your brother get letters from you? — Yes, he gets letters from me. — Do you get letters from him? — Yes, I get letters from him. — Do you put his letters in your pocket? — No, I put them in a box. — Is your friend here today? — Yes, he and his sister are here. — Do they come here in their car? — Yes, they come in their car. — Do they put the car in a garage? — Yes, they put it in a garage. — Do they take the key from the car? — Yes, they take it from the car. — Do they go to the sea in the car? — Yes, they go to the sea in it. — Nove besede: the post office — pošta, the church — cerkev, the school — šola. Bill je krajši naziv za William, Jim za James (Jakob). — Are we in Northgate now, Bill? — Yes, Jim. This is Northgate... That's the bank. — And that's the post office. — Is that the church? — Yes, that's the church. It's small and it's old. — And that's the new school. The old school was small. That is the new school. It's big. — Do you go to London on Saturdays, Bill? — No, I'm here on Saturdays. — That's our house. Father, my key is on the table in my room. Is Mother in the house? — Yes, she's there. — Nove besede: kitchen — kuhinja, bedroom — spalnica, garden — vrt. — Mother, are you there? — Is she in the kitchen, Tom? — No. — Is she in her bedroom? — No, she's here now. She was in the garden. — Hello, Mr. Green. I'll take your hat and your coat from the car. Tom will put your bags in your bedroom. — Tom: Yes, Mother. — Oh, Mrs. Grey. Are my cigarettes in my coat? — Yes, they're here. I'll put them on this table. — Thank you. — Your bags are in your room now, Mr. Green. — We'll go to your room, Jim. — Thank you, Bill. This is a big house. — Oh no! It's small. That's my bedroom. That is Tom's bedroom.

droom. That is Joan's bedroom and this... is your bedroom. — Thank you, Bill. Are these my letters? — Yes. They came yesterday. — Will I get my letters on Monday? Does the postman come early? — Yes, the postman comes early. You'll get your letters early on Monday. — Do letters go from the post office on Sunday? — Yes, they go on Sunday evening. Tom will go to the post office and put your letters in the box. They'll go from the post office tomorrow evening. — Thank you. — I'll take this coat from my bag and I'll put it on. — We'll be in the dining-room. Will you come there? — Yes, I'll come to the dining-room.

Vaje. — Odgovarjajte trdilo na vprašanje. Zgled: Does Mr. Grey go to his office? — Yes, Mr. Grey goes to his office. — Does Mr. Grey get letters from Mr. Green? Do you take hat off in your house? — Do I say »Hello« to you? — I say »Hello«, listener (navadno, običajno tako pozdravljam.) Sedaj boste delali vprašanja. Zgled: Tom takes his hat off. — Does Tom take his hat off? — Mr. Grey gets letters from Mr. Green. — We put our car in the garage. — You put your hat on this table. — They give their letters to the postman.

Prosvetno življenje v Prestranku in njegovi okolici

(Nadaljevanje s 7. strani)

vzdrževanje prosvetnega doma so delala društvu največ preglavic. Od otvoritve pa do danes je bil dom skoraj v celoti prenovljen. Napravljena je bila nova streha, nov pod, okna in vrata, oder in električna napeljava. Pri prizadevanjih so društvu posebno od leta 1951 naprej pomagala naša podjetja.

Kljub dobri volji podjetij in oblastnih organov le ni bilo mogoče izvršiti vsega, kar je odbor predvideval in se mu je zdelo nujno potrebno. Ze od leta 1950 dalje se trud, da bi uredil dvorano za kino predstave in nabavil kino projektor. Mogoče mu bo to letos uspelo. Vsekakor bi bilo potrebno nuditi našemu kmetu in delavcu po naporom delu več razvedrila. Predstave, ki jih prireja KUD, so vedno dobro obiskane, toda za tako delavno središče, kot je Prestranek, jih je še vedno odločno premalo.

S.



Bojba Vane pravi...

Ko sem se včeraj pozno v noč vrnil domov, me je posebno presenetil sprejem moje zveste Juca. Tako nežna in prijazna ni bila z menoj že vse od takrat, ko sva obhajala 25-letnico poroke; to pa je že dolgo. Ugibal sem, kaj neki ima za bregom. Blagajno mi je že zdavnaj zaplenila in potemtakem nima kaj več od mene zahtevati. Ubogati sem se tudi že navadil (raja kot pa večer prepri pri hiši), kaj torej išče od mene zlepa, če vse lahko zgrda doseže?

Zato sem se tembolj začudil, ko mi je postavila na mizo dobro večerjo in ne tisto največkrat zasmerjeno pašto, kakor ponavadi. Razjasnilo se mi je, ko je prinesla velko torto, na kateri je bilo zapisano: Za dveletnico škribočanske korjere. Juca.

Hudirja! Res. Natanko dve leti je od tega, ko sem z negotovimi koraki zavil v uredništvo, in se predstavil glavnemu in odgovornemu uredniku. Pozneje sva postala zelo dobra prijatelja in sva še, ne gleda na to, da sem mu naredil marsikatero sitnost. Vas pa, dragi moji bralci, od takrat redno obveščam o najvažnejših dogodkih, ki mi pridejo na uho. To je lepo od mene, kar priznajte. Upam, da ne mislite drugače. Na žalost pa se je moje dveletnice spomnila samo Juca, za kar ji marsikaj odpisujem.

107-letni Billy Lundy, eden izmed redkih še živih veteranov ameriške državljanske vojne, je za svoj rojstni dan izrazil svojo željo: poleteti



bi rad z reaktivnim letalom. Kot vidite so mu radi ustregli. Ko pa so ga oblekli v letalsko obleko in mu nataknil masko za kisik ter je pilot pognal motorje, se je premislil, češ, da ne prenese tolikšnega ropota. Nekaj pa je le dosegel: postal je popularen.

Zaradi velikega deževja sta reki Seine in Ren prestopili bregove in preplavili mesti Pariz in Bonn. V Parizu je povodenj povzročila ogrom-



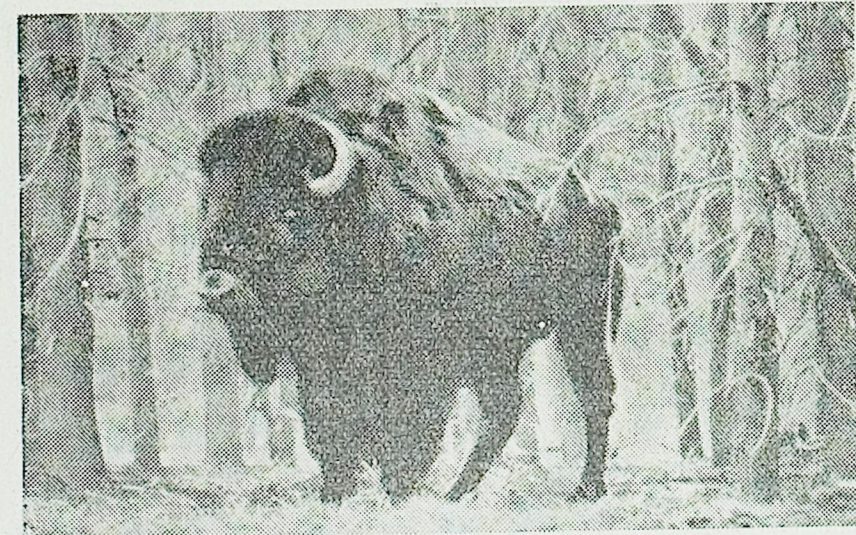
no škodo. Voda je dosegla burbonsko palačo, sedež francoske skupščine. Nekatera predmestja so morali popolnoma evakuirati. V znani pariški katedrali Notre Dame je bilo skoraj pol metra vode. Mnoge prometne zveze v središču mesta so bile prekinjene. Na sliki: gasilci in drugi reševalci se bojujejo proti grozečim valovom Seine.

Anekdota

Znanj madžarski gledališki pisec Ferenc Molnar, ki se je večkrat ženil, se je ponovno poročil s slavno operetno pevko Sary Fedakovo. Tik pred poroko je igralka vprašala svojega bodočega moža:

»Ferenc, kje imaš frak, ali se misliš poročiti brez fraka?«

»Brez fraka, zakaj frak si oblečem samo za premiere,« je mirno odgovoril Molnar.



Pred prihodom belcev v sedanje ZDA je tam živel na tisoče in tisoče bizonov, ki so se pasli v ogromnih čredah od Atlantskega oceana do Pacifika. Beli lovci pa so jih v nekaj desetletjih skoraj popolnoma zatrli. Danes to govedo lahko vidite le še na zaščitenih področjih. Kakšno je bilo to uničenje si lahko zamišljamo, če vemo, da jih sploh niso pobijali in lovili zaradi hrane ampak zgolj zaradi kože. Posamezen lovec jih je tako pobil po nekaj desetini na dan. Ubite živali so ležale vse vprek, gnile in razpadale. To je eden izmed primerov puščolovskega lova za obogatitvijo, po katerem so znane ameriške države za časa kolonizacije.

Okno v svet

Bo človeštvo res uničilo samo sebe?

Morda je naslov malce pretiran. Vsekakor pa ni senzacionalna izmišljotina, pač pa resno opozorilo znanih fizikov in drugih znanstvenikov, ki se ukvarjajo z nuklearno fiziko, atomi, protoni, nevtroni itd., in ki so vse bolj zaskrbljeni zaradi posledic eksplozij atomskih bomb. Vedno več jih je, ki odločno zahtevajo, naj bi s temi poizkusi prenehali. Njihova opozorila temeljijo na dejstvih, ki jih je težko izpodbijati.

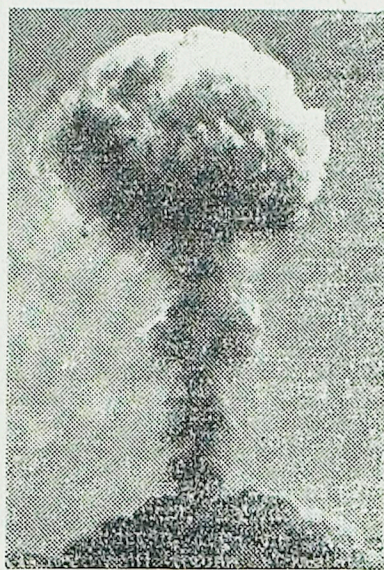
Ko sta v drugi polovici 1945. leta eksplodirali na Japonskem prvi atomski bombi in do tal porušili dve veliki mesti, je ves svet obstal pred strahovitim razdejanjem, ki sta ga naredili. Mnogi so imeli gotovo že priložnost videti fotografije porušeni mest; zato jim je rušilni učinek atomske bombe vsaj deloma že znan. Manj znano pa je to, da ljudje v bombardiranih mestih Hirošimi in Nagasakiju še danes, po desetih letih, umirajo za posledicami atomskih opeklin, da je še mnogo prebivalcev teh mest, ki jim današnja znanost ne more pomagati in so zapisani »atomske smrti«.

Takrat je bila vojna, sedaj pa je to že za nami — poreče kdo. Toda v teh pičlih desetih letih so pri raznih poizkusih sledile številne atomske eksplozije. Računajo, da so v tem času »sprožili« nad 60 »navadnih« atomskih bomb in najmanj deset vodikovih ali hidrogenskih. V primerjavi s temi pa sta bombi, odvrženi na Hirošimo in Nagasaki pravi pritlikavki. Ti dve sta odgovarjali rušilnemu učinku 20.000 ton eksploziva, ki ga uporabljajo za polnjenje letalskih bomb, medtem ko je vodikova bomba mnogo močnejša in odgovarja učinku od 12 do 15 milijonov ton eksploziva iste vrste. To pomeni, da popolnoma poruši vse, kar se nahaja v krogu s premerom 12 kilometrov. Zaklonišče pa, v katerem bi bili varni pred njo, bi moralo biti najmanj 60 metrov globoko pod zemljo.

Te poskuse delajo sicer daleč od nas na samotnih otokih Tihega oceana, v Sibiriji in v ameriških puščinah. Zato tudi gredo skoraj neopazno mimo nas in si s tem tudi mnogo ne belimo glav. Drugače pa gledajo znanstveniki, ki proučujejo posledice atomskih eksplozij. Pogledimo, kaj jih najbolj zaskrbljuje.

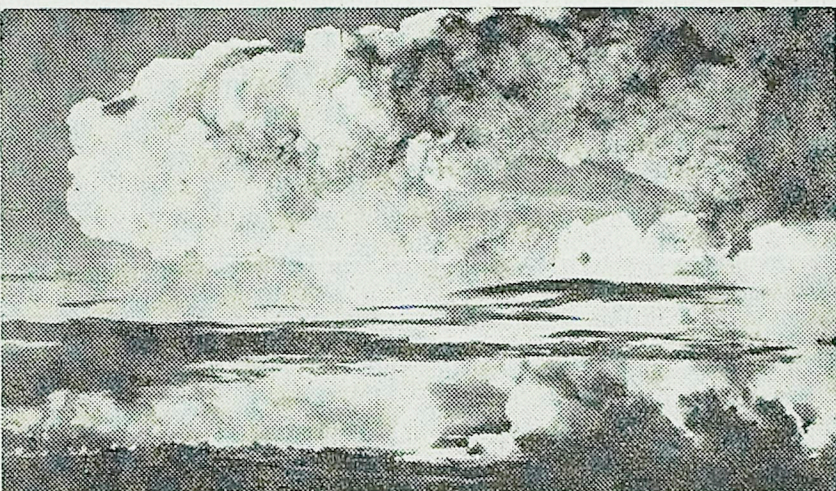
Začelo se je ob eksploziji vodikove bombe na Bikinih. Kljub skrbnim pripravam, računom in podrobnim kalkulacijam, je bila eksplozija kar štirikrat močnejša, kakor so pričakovali. Se danes ne morejo pojasniti zakaj. Dejstvo je, da bomba se je pri tem razširila na mnogo širše področje. Prišlo je do znane atomske okužbe 23 japonskih ribičev, ki so bili nič manj kot 70 kilometrov oddaljeni od kraja, kjer so delali poskuse. Že leto dni si zdravniki prizadevajo, da bi jih rešili smrti in nihče ne more zatrditi, da bodo uspeli in so nekateri že podlegli. Toda ob tej priložnosti je bilo okuženih še nad 250 drugih ljudi, med

njimi nekateri, ki so bili ob času eksplozije 600 km oddaljeni. Res, da ni prišlo do hujših posledic in da njihovo življenje ni v nevarnosti,



Značilna »goba« atomske eksplozije. Po nekaj minutah doseže višino več kilometrov, nakar se začne širiti in se pretvori v ogromen oblak.

endar pa nam to dokazuje, kako velikansko področje ogroža ena sama temonuklearna eksplozija. Najk temu pristojejo še katastrofo, ki jo je imela bomba za živalstvo in s



Oblak, ki ga vidite na sliki, je nastal po eksploziji vodikove bombe lansko leto aprila. Znanstveniki so ocenili njegovo težo na 2 milijardi ton. Oblak je sestavljen iz drobnega prahu, ki izžareva radioaktivne žarke.

tem v zvezi posledice za prehrano prebivalstva. Sto in sto ton »atomiziranih« rib so morali vreči nazaj v morje, niti približno pa ne morejo ugotoviti, koliko jih je poginilo.

Znanstveniki nadalje trdijo, da s temi poskusi zastrupljajo naše ozračje z radioaktivnimi prahom. V marcu 1954 je ena sama eksplozija dvignila oblak prahu, ki ga računajo na dve milijardi ton. Res, da mnogi radioaktivni delci hitro izgubijo svojo smrtonosno moč, so pa tudi takšni, ki lahko več tisoč let izžarevajo uničujoče žarke. Ugotovili so, da ta zračenja zelo vplivajo na živa bitja, predvsem pa na zarodke. Tako trdijo, da je prišlo že do velikih sprememb na živalih v okolici Hirošime. Opozarjajo pa tudi na možnost fizioloških sprememb pri otrokih, ki so bili spočeti v atomiziranem okolju. Pravijo, da so te posledice lahko strohotne, saj bi namesto zdravih normalnih otrok lahko dobili generacijo spačkov, nesposobnih za življenje in razvoj.

Oblak prahu, ki se dvigne visoko v atmosfero, zastira zemljo pred sončnimi žarki. Zato trdijo, da bi nadaljevanje s poskusi lahko sami sebi zastrli sonce in temperatura bi na našem planetu občutno padla. Kot dokaz navajajo oblak prahu, ki je nastal pred leti ob velikem izbruhu nekega ognjenika. Oblak je krožil okoli zemlje tri leta in v začetku prestrelal 15% sončne energije. To bi lahko izzvalo tako velike toplotne spremembe, da bi za daljšo dobo uničile rastlinski svet in kakor pravi, celo izzvale novo zaledenitev zemlje.

Po vsem tem nikakor ni čudno, da je okrog znanstvenikov, ki si prizadevajo, da bi prenehali s te vrste poskusi, vedno večji. Ti hočejo do-

seči, da pred političnimi razlogi zmaga človeški razum in da velike količine energije, ki jih je znanost dala človeštvu z razbitjem atoma, uporabijo v njegov dobrobit ne pa za njegovo uničenje.

Z jadralnim letalom 9296 metrov visoko

Kapetanu britanske vojne mornarice H. C. N. Goodhardu, ki je v službi pri skupni mornariški misiji v ZDA, je uspelo, da se je v Kaliforniji z jadralnim letalom dvignil do višine 9.296 metrov. S tem podvigom je za 152 metrov potolkel rekord Philipa A. Willsa. Kapetan Goodhard je osnovec jadralnega kluba pri britanski vojni mornarici in izumitelj naprave z ogledalom za pristajanje letal na letalonosilki. Novi britanski rekord je postavil z jadralnico tipa »Schweizer«. Let je bil izvršen na zavetrni strani planinske verige Sierra Nevade.

Čez devet let bodo letala podvojila svojo hitrost

Čeprav je bilo potrebno 50 let, da se je razvilo od aeroplana bratov Wright s petinštirideset km na uro, do sodobnega letala z nadzvočno hitrostjo, imajo aeronautični strokovnjaki že danes v rokah vse mož-

Pomoč ob pravem času. Zaradi ukvare na motorju se je moral pilot s svojim lovcem spustiti v morje več kilometrov od angleške obale. Imel



pa je toliko časa, da je lahko po radiu poklical na pomoč. Iz bližnjega letališča so takoj poslali helikopter, ki je prišel ponesrečencu na pomoč, komaj osem minut predno se je letalo potopilo v globino.

V Avstraliji gradijo stadion za naslednjo olimpijado

Za olimpijado, ki bo leta 1956 v Melbournu, v Avstraliji, gradijo stadion, ki bo veljal 1.100.000 avstralskih funtov. Dela so že v polnem teku.

Stadion bo stal v Princess parku, v severnem predmestju Melbournu. S središča mesta bo povezan z električnim brzovlakom in tramvaji, glavni promet pa bo šel po moledni cesti, ki pelje v Sidney. Zraven ogromnega igrišča zidajo stavbe za športnike, udeležencev olimpijade, ki bodo ob tej priložnosti prišli v Avstralijo iz vsega sveta.

NAFTOVOD

IZ VLAKNASTEGA STEKLA

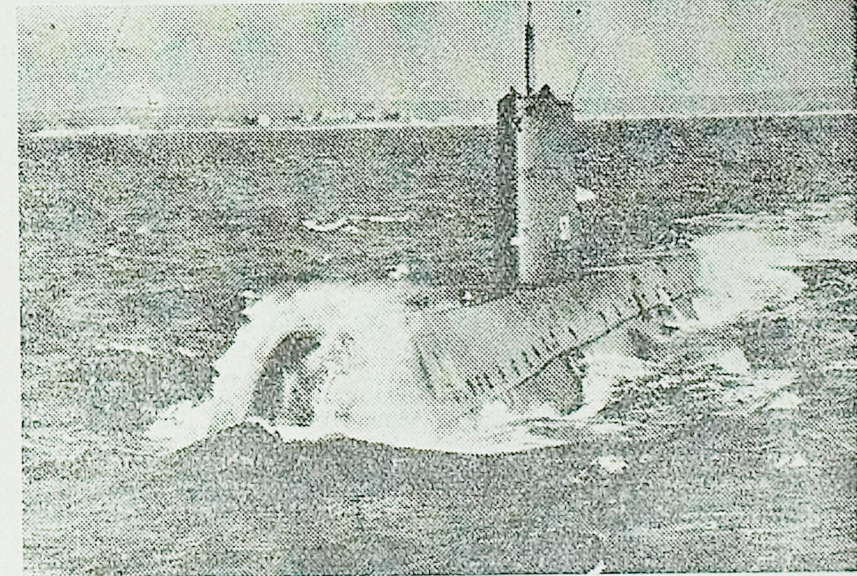
Na Skotskem se razvija nova industrija — industrija trdega plastičnega materiala. Material je trden in vzdržljiv; z dodatkom raznih smol ga delajo iz stisnjene vlaknaste stekla.

Novi material uporabljajo v različne namene. Predvsem delajo iz njega cevi za naftovode. Takšne cevi so lahke in jih morejo prenašati ali polagati helikopterji. Novi material je vzbudil pozornost vsega sveta. Angleži so mu vzdeli ime »Fibre Glass«.

KAKO NASTAJA NIKOTIN

Da je nikotin strupena snov, ve vsak kadilec tobaka, toda kako nastane v listju te rastline nikotin, ne vedo niti znanstveniki, čeprav se že dolgo trudijo, da bi to dognali.

Dr. Bouden je pisal, da verjetno nastaja nikotin iz animo kisline triptofana. Toda s časom je spoznal, da njegova domneva ni bila točna. Zemlji, kjer so rastle tobakne sadike, je primešal radioaktivni triptofan. Posledica tega je bila, da je listje tobakove sadike postalo radioaktivno, toda nikotin, ki so ga dobili iz tega listja, ni bil radioaktiven. S tem je bilo dokazano, da molekule triptofana kot celota niso prešle v nikotin.



Prva ameriška atomska podmornica »Nautilus« je pred nekaj dnevi odplula na Atlantik na prvo poskusno vožnjo. S tem je začela v pomorstvu nova doba. »Nautilus« lahko pride v enem mesecu okrog vse zemeljske cble, ne da bi se pokazal na površino morja. Ladja lahko prenese vodni pritisk 2800 ton. Za debelimi svinčeni stenami je montirana atomska peč, ki segreva vodo in jo spreminja v paro za pogon turbin. Podmornica lahko doseže pod vodo hitrost od 25 do 35 vozlov. Notranjost je zelo udobno urejena. Posebni uprati skrbijo za sveži zrak.